

ประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม
ต่อพัฒนาการเด็กอายุ 3 – 5 ปี จังหวัดมหาสารคาม
Effectiveness of Development Promotion and Reinforce Positive to
Improve Discipline Programs base on Family Participation to children aged 3-5 years
in Mahasarakham Province

สรานัญจิต อินสร¹, ยศสยา อ่อนคำ², ฤทธิรงค์ เรืองฤทธิ์³
Saranchit Inson¹, Yodsaya Aonkam², Rittirong Ruangrith³

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วมต่อพัฒนาการเด็กอายุ 3 – 5 ปี จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองและเด็กอายุ 3 - 5 ปี ที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า จำนวน 280 คู่ ได้มาจากการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม โดยมีการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 4 ครั้ง ระยะเวลา 8 สัปดาห์ ได้แก่ 1) สร้างสายใย 2) สร้างวินัย 3) สร้างเด็กเก่ง ครั้งที่ 1 และ 4) สร้างเด็กเก่งครั้งที่ 2 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถามพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและการสร้างวินัยเชิงบวก 2) แบบประเมินพัฒนาการด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) 3) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และ 4) แบบประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ปกครองมีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและการสร้างวินัยเชิงบวกสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\bar{X} = 130.17$, S.D. = 4.105) 2) เด็กมีพัฒนาการโดยรวมพัฒนาการภาพรวมหลังการทดลองเพิ่มมากขึ้น ส่วนพัฒนาการในรายด้านพบว่าส่วนใหญ่ก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน ยกเว้นพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่และการเคลื่อนไหวซึ่งมีพัฒนาการผ่านเท่าเดิม 3) เด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางด้านอารมณ์สูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\bar{X} = 50.56$, S.D. = 1.804) 4) เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\bar{X} = 59.48$, S.D. = 1.146)

คำสำคัญ : เด็กปฐมวัย, โปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม, พัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร

^{1,2}นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม

³นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม

Abstract

The quasi-experimental research aimed to study the effectiveness of the development promotion and reinforce positive to improve discipline programs base on family participation to children aged 3 - 5 years in Mahasarakham province. The sample was 200 couple of parent and children aged 3 - 5 years selected by simple random sampling. The experimental instrument included 1) the development promotion and reinforce positive to improve discipline in early childhood programs base on family participation. The activities 4 times duration of the program was 4 weeks as follows: 1) developing relationships 2) reinforcement positive discipline 3) create child's intelligence no.1 and 4) create child's intelligence no. The data collection instruments consisted of 1) the questionnaires of the behaviors to improve development promotion and reinforce positive discipline in parent 2) the Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) 3) EQ assessment form, and 4) executive function assessment form and data were analyzed by descriptive statistics and t-test dependent.

The results revealed that: 1) Behaviors toward reinforcing positive in childhood students of the parents after enrolling the program was significantly higher than before enrolling at 0.05 level ($\bar{x} = 130.17$, S.D. = 4.105) 2) children had better overall development after enrolling the program. They had better improvement in most of the skills except the gross motor skill which remained constant. 3) emotional quotient of children aged 3 - 5 years after enrolling the program was significantly higher than before enrolling at 0.05 level ($\bar{x} = 50.56$, S.D. = 1.804) respectively. 4) Executive Function of children aged 3 - 5 years after enrolling the program was significantly higher than before enrolling at 0.05 level ($\bar{x} = 59.48$, S.D. = 1.146) respectively.

Keywords : Early Childhood, Development Promotion and Reinforce Positive to Improve Discipline in Early Childhood Programs, Executive Function.

บทนำ

การพัฒนาในเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งซึ่งรัฐบาลไทยให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลได้มีการดำเนินงานและพัฒนาเด็กปฐมวัยภายใต้กฎหมายนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เริ่มตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560 – 2597) มีเป้าหมายหลักให้คน “อยู่ดี มีสุข” โดยเฉพาะเด็ก “ให้มีทักษะพัฒนาการสมวัย แข็งแรง EQ สูง แก้ปัญหาเป็น วินัยดี มีคุณธรรม” โดยแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2560 – 2564 ได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ไว้ว่าการพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพต้องเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดในชีวิต หากเด็กไม่ได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาอย่างถูกต้องเหมาะสมเมื่อพ้นวัยนี้ไปแล้วโอกาสทองของการพัฒนาก็จะไม่หวนกลับมาอีก เนื่องจากเป็นช่วงที่สมองเติบโตและพัฒนาอย่างรวดเร็วที่สุดกว่าช่วงวัยอื่น และเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดต่อการสร้างรากฐานของชีวิต งานวิจัยด้านเศรษฐศาสตร์หลายชิ้นการันตีว่าการลงทุนโดยเริ่มต้นที่ “เด็กปฐมวัย” เป็นการลงทุนที่คุ้มค่าให้ผลตอบแทนแก่สังคมที่ดีที่สุดในระยะยาว โดยคืนผลตอบแทนกลับคืนมาในอนาคตมากถึง 7 เท่า ดังนั้นเด็กในวัยนี้จึงเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตและพัฒนาการในทุกด้าน เป็นช่วงวัยที่พัฒนาการทางด้านต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดและเป็นฐานรากที่สำคัญสำหรับพัฒนาการในช่วงวัยต่อไป ดังนั้น การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงเป็นรากฐานที่มีผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของคนตลอดชีวิตโดยการทำที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพดีมีความสามารถเรียนรู้ ทำงานได้เก่ง และเป็นพลเมืองดีที่จะนำสู่ความสำเร็จในสังคมที่ท้าทายในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ต้องได้รับโอกาสการพัฒนาอย่างรอบด้านในช่วงปฐมวัย แต่คุณภาพของเด็กปฐมวัยยังเป็นจุดอ่อนที่เข้าขั้นวิกฤตของประเทศไทยที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน

จากการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย ในโครงการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรี (MICS) เมื่อ พ.ศ. 2562 พบว่ามีเด็กที่ไม่รับการเลี้ยงดูด้านโภชนาการที่ไม่เหมาะสมมีปัญหาเตี้ยแคระแกรน หรือผอมแห้ง ในขณะที่เด็กอายุ 3 - 5 ปี ร้อยละ 13.7 ที่ไม่ได้เข้าเรียนในหลักสูตรปฐมวัย ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้กับลูกเล็ก โดยเฉพาะการมีหนังสือสำหรับเด็กและของเล่นที่เพียงพอ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการ โดยเฉพาะในครัวเรือนที่ยากจน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ปกครอง ร้อยละ 52.8 มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นของเล่น ระยะเวลาที่เล่นเฉลี่ยอย่างน้อย 3 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 8.3 ซึ่งการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในเด็กปฐมวัย เป็นปัจจัยสำคัญที่ขัดขวางพัฒนาการและการพัฒนาสมองของเด็ก จากการสำรวจสถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย โดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ด้วยแบบคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัย Denver II ในปี พ.ศ. 2553, 2557 และ 2560 พบว่า เด็กปฐมวัยพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 73.4, 72.0 และ 67.5 ตามลำดับ⁴ ซึ่งมีแนวโน้มลดลงและไม่บรรลุ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เด็กมีพัฒนาการเด็กสมวัยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 (แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ) เมื่อจำแนกพัฒนาการสมวัยรายด้านพบว่าปัญหาพัฒนาการสงสัยล่าช้าด้าน ด้านภาษามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก สอดคล้องกับผลการสำรวจ IQ ของเด็กไทยอายุ 6 - 15 ปี ทั้งประเทศ (กรมสุขภาพจิต ปี 2559) พบมีค่าเฉลี่ย 98.23 ถือเป็นระดับปัญญาสติปัญญาที่อยู่ในเกณฑ์ปกติ แต่ค่อนข้างต่ำกว่ามาตรฐานที่ควรจะเป็นคือ 100

สำหรับในจังหวัดมหาสารคาม เป็นหนึ่งในสถานการณ์ข้างต้น และจากผลการสำรวจ IQ ของเด็กในจังหวัดมหาสารคาม (กรมสุขภาพจิต ปี 2559) พบมีค่าเฉลี่ย 95.6 อยู่ในลำดับ 60 ของประเทศ และผลจากการดำเนินงานคัดกรองพัฒนาการเด็ก

ตามกลุ่มอายุด้านการให้บริการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคเฉพาะ (Special Promotion & Prevention) ในปีพ.ศ. 2561 - 2563 พบเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้ารอกระตุ้น 30 วัน คิดเป็นร้อยละ 36.4, 39.4 และ 41.8 ตามลำดับ โดยเฉพาะด้านพัฒนาการด้านการใช้ภาษา หรือ Expressive Language (EL) เป็นปัญหาที่พบมากที่สุด พบว่าเด็กปฐมวัยอาศัยอยู่กับ ปู่ ย่า ตา ยาย มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 30.3 ซึ่งจากการศึกษาเรื่องทักษะด้านการคิดเชิงบริหารเด็กปฐมวัย จังหวัดมหาสารคาม ปี 2563 พบว่าผู้เลี้ยงดูเด็กหลักที่บ้านเป็นปู่ย่าตายายถึงร้อยละ 88.7 มีการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมโดยปล่อยให้เด็กดูโทรทัศน์ หรือใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านจอๆ ตามลำพังแทนการเล่นนิทานหรือเล่นกับเด็กเปรียบเสมือนเป็นการใช้สื่อเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยง หรือผู้เลี้ยงดูเด็กแทนพ่อแม่ ทำให้เด็กขาดการดูแลเอาใจใส่ที่เหมาะสม จึงอาจเกิดภาวะเสี่ยงต่อพัฒนาการในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะพัฒนาการขั้นสูงสุดของสมอง

ประเทศไทยกำลังเคลื่อนตัวเข้าสู่ยุค 4.0 ที่ทุกสังคมต้องพยายามปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ใหม่ให้ได้ คนรุ่นใหม่ต้องได้รับการฝึกฝนใหม่คุณภาพสูงกว่าคนรุ่นก่อนๆ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม ความสามารถในการคิดที่จะปรับตัวเพื่อให้มีทักษะศตวรรษที่ 21 นั้น ต้องผ่านการดูแลปลูกฝัง บ่มเพาะ และพัฒนารอบด้านแบบองค์รวมเพื่อวางรากฐานทุนมนุษย์ใหม่ที่มีทักษะเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกเผชิญกับสถานะเหล่านั้นอย่างเข้มแข็งเท่าทันจัดการได้ และมีความสุขได้ ดังนั้นการพัฒนาเด็กในช่วงวัยนี้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะและความสามารถในระดับที่สูงขึ้นต่อไป การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานและการคิดเชิงบริหารเป็นหลักการที่อยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้เกี่ยวกับสมองทั้งองค์ประกอบและกลไกหน้าที่การทำงานของสมองที่น่าสนใจและกำลังอยู่ในกระแสของนักการศึกษาในปัจจุบัน คือ การคิดเชิงบริหาร (Executive Functions: EF) ซึ่ง

จากข้อมูลการศึกษาทักษะด้านการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย จังหวัดมหาสารคาม ปี พ.ศ. 2563 พบว่าเด็กปฐมวัยมีการพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร ภาพรวมอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ร้อยละ 70.2 และอยู่ในระดับที่ได้รับการส่งเสริมทักษะ EF ร้อยละ 29.8 นอกจากนั้นจากการศึกษาเดียวกันพบว่าเด็กมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ถึงร้อยละ 40.5 ซึ่งถ้าหากไม่ได้รับการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ที่ได้อาจส่งผลกระทบต่อเด็กในรูปแบบของปัญหาในด้านอารมณ์และพฤติกรรม หรือไม่อดทนต่อปัญหาอุปสรรคต่างๆในชีวิต และกลายเป็นคนที่ไม่เห็นคุณค่าของตนเองในที่สุด (กรมสุขภาพจิต, 2560)

กระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual; DSPM) สำหรับในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร่วมกับการกระตุ้นพัฒนาการโดยพ่อแม่ผู้ปกครอง จากการสำรวจพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในจังหวัดมหาสารคาม ปี พ.ศ. 2563 ผู้เลี้ยงดูเด็กหลัก ร้อยละ 82.5 ไม่ใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในการส่งเสริมพัฒนาการ เนื่องจากตัวหนังสือมีขนาดเล็ก ทำให้อ่านไม่ได้หรืออ่านหนังสือไม่ออก และคู่มืออยู่กับพ่อแม่หรือสูญหาย ในขณะที่การเล่นกับเด็กและการเล่าหรืออ่านหนังสือนิทานให้เด็กฟังมีน้อย เพียงร้อยละ 23.7 และจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาในผู้ปกครองเด็กปฐมวัยเบื้องต้น พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่คิดว่าการแก้ไขปัญหาพัฒนาการในด้านต่างๆ เป็นบทบาทภารกิจหลักของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพียงฝ่ายเดียวและผู้ปกครองไม่มีความชำนาญในการใช้คู่มือ DSPM เนื่องจากคู่มือ DSPM เนื้อหาค่อนข้างมาก จึงยากสำหรับผู้ปกครองบางราย เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย หรือผู้ที่ไม่ได้รับการอบรมการใช้คู่มือ เป็นต้น จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าปัจจัยสำคัญที่มี

อิทธิพลต่อพัฒนาการเด็ก คือ ปัจจัยด้านการเลี้ยงดู เป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากสมองของเด็กมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในช่วงขวบปีแรกๆ ของชีวิต และคุณภาพของสภาพแวดล้อมภายในบ้านของเด็ก รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ดูแลก็เป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับพัฒนาการของเด็กในวัยนี้ ดังนั้นการเลี้ยงดูเด็กแบบเอาใจใส่และตอบสนอง มีผลต่อการทำงานของระบบประสาทที่สำคัญ และการมีปฏิสัมพันธ์เหล่านี้สามารถกระตุ้นการพัฒนาด้านสติปัญญา โดยเริ่มต้นจากเหตุการณ์เล็กๆ ในชีวิตประจำวัน ด้วยกิจกรรมที่สม่ำเสมอ เช่น การเล่นกับเด็ก การอ่านนิทาน การพูดคุยเชิงบวก การชวนให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น¹⁰ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญของปัญหาพัฒนาการและความฉลาดทางอารมณ์ จังหวัดมหาสารคาม จึงประยุกต์ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการและความฉลาดทางอารมณ์ จากโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม (DSPM based family - mediated Preschool Parenting Program; Triple P) ตามแนวทางของสถาบันพัฒนาการเด็กราชชนกนิทร์ ซึ่งบูรณาการกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยจากคู่มือ DSPM ซึ่งสามารถปฏิบัติได้ง่ายและปฏิบัติได้ที่บ้านผ่านกิจกรรม กอด เล่า เล่น ร้อง เต้น วาด สร้างสมาธิ ร่วมกับการใช้สื่อพัฒนาทักษะทางสมอง EF ร่วมกับการใช้กระบวนการส่งเสริมพลังแก่ผู้ปกครองให้มีความรู้และทักษะการส่งเสริมพัฒนาการ จนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกมากกว่าการประเมินคัดกรองเพียงอย่างเดียว ซึ่งการส่งเสริมพัฒนาการ สร้างวินัยเชิงบวก และความฉลาดทางอารมณ์ของช่วงวัยนี้ จะส่งผลถึงบุคลิกภาพความสามารถในการเรียนรู้ และสติปัญญาเมื่อสู่วัยเรียน และเมื่อโตเป็นวัยผู้ใหญ่ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัย โดยครอบครัวมีส่วนร่วมต่อพัฒนาการเด็ก 3 - 5 ปี จังหวัดมหาสารคาม

วัตถุประสงค์รอง

1. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัย โดยครอบครัวมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวก
2. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัย โดยครอบครัวมีส่วนร่วมต่อพัฒนาการเด็กอายุ 3 - 5 ปี
3. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัย โดยครอบครัวมีส่วนร่วม ต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3 - 5 ปี

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษาประกอบด้วย 4 ด้านคือ 1) ด้านเนื้อหา คือ มุ่งศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวมีส่วนร่วม 2) ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัย จำนวน 1,200 คู่ และทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม ได้ผู้ปกครองและเด็กอายุ 3 - 5 ปีที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า จำนวน 300 คู่ 3) ด้านพื้นที่ คือตำบล 15 ตำบลในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม 4) ด้านระยะเวลาตั้งแต่เดือนมกราคม - สิงหาคม 2564

กรอบแนวคิดการวิจัย

โปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวมีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้โปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวมีส่วนร่วมของสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2561) ประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างสายใย ขั้นตอนที่ 2 การสร้างวินัย ขั้นตอนที่ 3 การสร้างเด็กเก่งครั้งที่ 1 และขั้นตอนที่ 4 การสร้างเด็กเก่งครั้งที่ 2 ร่วมกับการใช้สื่อพัฒนาทักษะทางสมอง EF โดยเสริมสร้างทักษะ “ความสามารถของสมองในการบริหารจัดการชีวิต” ซึ่งโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวมีส่วนร่วมครั้งนี้จะส่งผลต่อพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยผู้ปกครอง สามารถนำไปสู่พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา พัฒนาการด้านการ

เข้าใจภาษา พัฒนาการด้านการใช้ภาษา พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม พัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยได้ โดยมีสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. หลังสิ้นสุดโปรแกรม ผู้ปกครองมีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวมีส่วนร่วม

2. หลังสิ้นสุดโปรแกรม เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวมีส่วนร่วม

3. หลังสิ้นสุดโปรแกรม เด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางอารมณ์ ในด้านเก่ง ด้านดี และด้านความสุข สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวมีส่วนร่วม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้าง วินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวมีส่วนร่วม

1. การสร้างสายใย (1.1 บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย และการสร้างวินัยเชิงบวก
1.2 เปิดกลุ่มสร้าง สัมพันธภาพ 1.3 กอดสร้างสุข
1.4 นิทานสร้างสรรค์ 1.5 วาดภาพสร้างจินตนาการ
1.6 เล่น/เต้นสร้างความสนุก 1.7 สร้างสุข สมาธิ สร้าง
ความสบาย 1.8 สรุบบทเรียน และ1.9 มอบหมายให้
ผู้ปกครองไปปฏิบัติที่บ้าน ติดตามโดย จนท.สส.,
อสม. และครูผู้ดูแลเด็ก)
2. การสร้างวินัย (2.1 เปิดกลุ่มสร้างสัมพันธภาพ
2.2 กอด 2.3 ฟังนิทานสร้างวินัย 2.4 ศิลปะสร้างสร้าง
สุข 2.5 เล่น/เต้นสร้างความสนุก 2.6 สมาธิสร้างความ
สบาย 2.7สรุบบทเรียน 2.8 มอบหมายให้ผู้ปกครองไป
ปฏิบัติที่บ้านและ 2.9 ติดตามโดย จนท.สส., อสม.
และครูผู้ดูแลเด็ก)
3. การสร้างเด็กเก่งครั้งที่ 1 (3.1 เปิดกลุ่มสร้าง
สัมพันธภาพ 3.2 กอดสร้างสุข 3.3 ชมสร้างความ
ภาคภูมิใจ 3.4 สร้างเด็กเก่ง 3.5เล่น/เต้นสร้างความ
สนุก 3.6 สมาธิสร้างความสบาย 3.7 สรุบบทเรียน
3.8 มอบหมายให้ผู้ปกครองไปปฏิบัติที่บ้าน
3.9 ติดตามโดย จนท.สส., อสม. และครูผู้ดูแลเด็ก)
4. การสร้างเด็กเก่งครั้งที่ 2 (4.1 เปิดกลุ่มสร้าง
สัมพันธภาพ 4.2 กอดสร้างสุข ชมสร้างความภูมิใจ
4.3 หิว,เหนื่อย,ร้อน,หนาว,ป่วย 4.4 ตอรับ/ปฏิเสธ
4.5 หนึ่งภาพสิบชิ้น 4.6 สัตว์ เสื้อผ้า อาหาร ผลไม้ของ
ใช้ 4.7 เล่น/เต้นสร้างความ สมาธิสร้างความสบาย
4.9 สรุบบทเรียน 4.10 เก็บรวบรวมข้อมูลหลังสิ้นสุด
โปรแกรม)
5. เกมล้อมรัก (เกมพัฒนา EF ประกอบด้วย 3
เกมหลัก ได้แก่ 5.1 การ์ดเกมพัฒนา EF เกมกระดาน
“เมี้ยว เมี้ยว มามา จะพาไปหาแม่” และเกมกระดาน
“ต้นกล้าผู้กล้าหาญ”)

พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการและ
เสริมสร้างวินัยเชิงบวกในเด็ก
ปฐมวัย

- พัฒนาการ
- ความฉลาดทางอารมณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experimental research) แบบหนึ่งกลุ่มวัดผลก่อนเข้าร่วมโปรแกรมและหลังสิ้นสุดโปรแกรม (One group Pretest-Posttest Group) ดำเนินการเปรียบเทียบตัวแปรก่อนเข้าร่วมโปรแกรมและหลังสิ้นสุดโปรแกรม ได้แก่ พฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง พัฒนาการและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ประชากรในการวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ปกครองและเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3 – 5 ปีบริบูรณ์ เพศชายหรือเพศหญิง ที่มีพัฒนาการล่าช้าอย่างน้อย 1 ด้าน เมื่อประเมินด้วยคู่มือ DSPM จำนวน 1,200 คู่ที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอบรบือ และบรบือ จำนวน 30 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองและเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3 – 5 ปีบริบูรณ์ เพศชายหรือเพศหญิง ที่มีพัฒนาการล่าช้าอย่างน้อย 1 ด้าน เมื่อประเมินด้วยคู่มือ DSPM จำนวน 200 คู่ ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ศูนย์เด็กเล็กตำบลละ 1 แห่ง โดยการจับฉลากแบบไม่คืนที่ได้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอบรบือ จำนวน 5 แห่ง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอบรบือ จำนวน 5 แห่ง รวมทั้งหมด 10 แห่ง หลังจากนั้นผู้วิจัยสุ่มเลือกผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยอายุ 3 - 5 ปี จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งละ 20 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากแบบไม่คืนที่

คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง (inclusion criteria) ดังนี้

- 1) เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวมีส่วนร่วม
- 2) ผู้ปกครองและเด็กสามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยและสามารถอ่านออกเขียนได้

3) ผู้ปกครองและเด็กยินยอมและสมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมตลอดจนสิ้นสุดกิจกรรม

4) อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอบรบือและบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ต่อเนื่องตลอดระยะเวลาในการดำเนินการตามโปรแกรมกำหนดขึ้น คุณสมบัติของการคัดออกกลุ่มตัวอย่าง (exclusion criteria) ดังนี้

- 1) ไม่สามารถเข้าร่วมโปรแกรมได้ต่อเนื่องตามที่กำหนด
- 2) ขอละสิทธิ์ออกระหว่างการทำกิจกรรมโปรแกรม

3) ไม่นำกิจกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องกับบุตรหลานที่บ้าน

4) เด็กไม่มีปัญหาพัฒนาการอันเนื่องมาจากปัจจัยที่ตัวเด็กเอง เช่น เด็กกลุ่มอาการออทิซึม เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับสมอง หรือปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาการได้ยินผิดปกติ (ดัดแปลงจาก Joint committee on infant hearing, American Academy of Pediatrics, Year 2007)

5) เด็กที่ยังมีพัฒนาการ แม้จะได้รับการกระตุ้นด้วยคู่มือ DSPM และ TEDA4I แล้วก็ตาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย ได้แก่ โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวกเด็กปฐมวัย โดยครอบครัวมีส่วนร่วม (Triple P) ของสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข⁹ โดยมีกำหนดการดำเนินกิจกรรมกลุ่มร่วมกันทั้งหมดจำนวน 4 ครั้ง จัด 1 ครั้ง ห่างกัน 2 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 8 สัปดาห์ ประกอบด้วยเครื่องมือย่อย ได้แก่ แผนการสอน สื่อการสอน และชุดอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย ได้แก่ สื่อพัฒนา EF เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัยชุด “เล่นล้อรัก” ของสำนักงาน ป.ป.ส. แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ชุด

สื่อความรู้สำหรับครูปฐมวัย เป็นเครื่องมือเฉพาะสำหรับครู สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ EF และการปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย คู่มือ “EF ภูมิคุ้มกันชีวิตและป้องกันยาเสพติด : คู่มือสำหรับครูอนุบาล” DVD “EF ภูมิคุ้มกันชีวิตและป้องกันยาเสพติด : DVD แนะนำการส่งเสริม EF ในเด็กปฐมวัย สำหรับครูอนุบาล” สื่อการเล่นพัฒนา EF ประกอบด้วย 3 เกมหลัก ได้แก่ การ์ดเกมพัฒนา EF เกมกระดาน “เมี้ยว เมี้ยว มามา จะพาไปหาแม่” และเกมกระดาน “ต้นกล้าผู้กล้าหาญ” โดยมีกำหนดการดำเนินกิจกรรมกลุ่มร่วมกันทั้งหมด จำนวน 10 ครั้ง สัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง รวมระยะเวลา 4 สัปดาห์

ส่วนที่ 3 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไป จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ เพศของเด็ก อายุเด็ก อายุผู้ปกครอง ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพปัจจุบัน สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว และผู้ดูแลหลักของเด็ก มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด 2) พฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวกประยุกต์จากแบบสอบถามของของสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต จำนวน 34 ข้อ คะแนนเต็ม 170 คะแนน ลักษณะข้อคำถามเป็นเลือกตอบแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับเป็นประจำ ทำบ่อยครั้ง ทำบางครั้ง ทำน้อยครั้ง ไม่ทำเลย เกณฑ์การแปลผล แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ปานกลาง และระดับต่ำ 3) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ 3 - 5 ปี ฉบับย่อ ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 15 ข้อ คะแนนเต็ม 60 คะแนน ลักษณะข้อคำถามเป็นเลือกตอบแบบประเมินค่า (rating scale) 4 ระดับไม่เป็นเลย เป็นบางครั้ง เป็นบ่อยครั้ง เป็นประจำ เกณฑ์การแปลผล แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ปกติ และสูงกว่าเกณฑ์ปกติ 4) คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) เกณฑ์การแปลผล แบ่งเป็น 2 ระดับ ผ่านและ

ไม่ผ่าน 5) แบบประเมินด้านการคิดเชิงบริหารเด็กปฐมวัย (MU.EF - 101) ของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) และมหาวิทยาลัยมหิดล มีคำถามทั้งหมด 32 ข้อ คะแนนเต็ม 128 คะแนน ใช้ประเมินพฤติกรรมเด็กที่รู้จักและคุ้นเคย แบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการยับยั้งพฤติกรรม (Inhibit) จำนวน 10 ข้อ ด้านการเปลี่ยนหรือยืดหยุ่นทางความคิด (Shit) จำนวน 5 ข้อ ด้านการควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) จำนวน 5 ข้อ ด้านความจำขณะทำงาน (Working memory) จำนวน 6 ข้อ และด้านการวางแผนจัดการ (Plan/Organization) จำนวน 6 ข้อ เกณฑ์การแปลผล แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ดีมากและดีมาก ปานกลาง เริ่มล่าช้าควรพัฒนาและล่าช้ามาก ควรปรับปรุง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

1. โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวกเด็กปฐมวัย โดยครอบครัวมีส่วนร่วม (Triple P) ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา โปรแกรมก่อนนำไปใช้จริง โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ กุมารแพทย์เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก 1 ท่าน พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น 1 ท่าน พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านอนามัยแม่และเด็ก 1 ท่าน ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

2. แบบสอบถามประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวกเด็กปฐมวัย โดยครอบครัวมีส่วนร่วม (Triple P) ตรวจสอบความตรงต่อเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ ในส่วนของของพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวก และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ 3 - 5 ปี ฉบับย่อ โดยมีค่า Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.873 และ 0.882 ตามลำดับ

3. แบบประเมินทักษะด้านการคิดเชิงบริหาร (Executive Function) ในเด็กปฐมวัย (MU.EF-101) ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.0 ของนวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล และคณะ¹³

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม โดยการประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรม ขอความร่วมมือกับภาคส่วน ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข (คัดกรองการกระตุ้นส่งเสริมและตรวจติดตามพัฒนาการเด็ก) อสม. (กระตุ้นและสนับสนุนผู้ปกครองในการมีกิจกรรมกับเด็กในชุมชน) ครูผู้ดูแล (เตรียม สถานที่ และประสานงานกับผู้ปกครองและเด็กเพื่อให้มาเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรม ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือลานเล่นของชุมชน การตอบแบบสอบถาม และการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่บ้าน) จากนั้นให้ทีมเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล (รพสต.) ประเมินพัฒนาการเด็กจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 10 แห่ง โดยใช้คู่มือ DSPM โดยคัดเฉพาะเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าตาม Inclusion Criteria กับ Exclusion Criteria

ขั้นที่ 2 อบรมทีมพัฒนาเด็กและครอบครัว (ครู ก) การจัดกระบวนการเรียนรู้โปรแกรม การส่งเสริมพัฒนาการและการสร้างวินัยเชิงบวก ในพื้นที่เป้าหมาย ทีมพัฒนาเด็กและครอบครัว ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย, อสม.เชี่ยวชาญสาขานมแม่และอนามัยแม่และเด็ก, และครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวม 10 ตำบลๆ ละ 6 คน รวม 60 คน

ขั้นที่ 3 ประชาคมและจัดทำข้อตกลงในตำบล/หมู่บ้าน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการส่งเสริมพัฒนาการและการสร้างวินัยเชิงบวก รวมทั้งการเตรียมความพร้อมอุปกรณ์และครู ก

ขั้นที่ 4 ทีมพัฒนาเด็กและครอบครัว จัดกระบวนการเรียนรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างความรู้และทักษะในการส่งเสริมพัฒนาการ

และสร้างวินัยเชิงบวก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือลานเล่นในหมู่บ้านตามบริบทและความพร้อมของสถานที่ โดยมีกิจกรรม ได้แก่ การสร้างสายใยรัก การสร้างวินัยเชิงบวก การสร้างเด็กเก่ง 1 และการสร้างเด็กเก่ง 2 จัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และสลับกับการพัฒนา EF ด้วยการเล่นเกมล้อรักไปจนครบ 8 สัปดาห์ จัดเก็บข้อมูลหลังสิ้นสุดโปรแกรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามประสิทธิผลของโปรแกรม ส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัย โดยครอบครัวมีส่วนร่วม ผู้วิจัยและคณะเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างก่อนจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 1 และหลังสิ้นสุดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 8 โดยอธิบายรายละเอียดของการวิจัย และขอความร่วมมือให้ข้อมูลตามความเป็นจริง แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ 3 - 5 ปี และแบบประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร ครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัยเป็นประจําห้องผู้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการอธิบายวิธีการประเมินและแปลผลให้แก่ครูผู้ดูแลเด็กก่อนดำเนินกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 1 และ หลังสิ้นสุดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 8

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวก ความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาการระหว่างก่อนเข้าร่วมโปรแกรมและสิ้นสุดโปรแกรมด้วยสถิติที (t-test dependent)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลความร่วมมือในการจัดกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยผู้วิจัยได้รับอนุญาตให้ดำเนินการวิจัย และขอคำยินยอมจากผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยในการเข้าร่วม

โครงการโดยลงชื่อในเอกสารการยินยอม สามารถ
ถอนตัวได้ตลอดเวลา ผู้วิจัยเก็บรักษาความลับ
ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยอย่างเคร่งครัดระหว่าง
การเก็บข้อมูล ไม่มีการเปิดเผยชื่อสกุลรวมถึง
หลีกเลี่ยงวิธีการที่จะก่อให้เกิดความเครียดหรือวิตก
กังวลต่อผู้เข้าร่วมโครงการ ข้อมูลที่เก็บได้จะถูกเก็บ
เป็นความลับ หลังจากเสร็จสิ้นโครงการวิจัยข้อมูล
จะถูกทำลายทันที

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่
เป็นเพศชาย ร้อยละ 54.1 ผู้ปกครองที่เข้าร่วม
กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นปู่ย่า/ตายาย ร้อยละ 60.1
รองลงมาเป็นบิดา/มารดา ร้อยละ 39.9 จบการศึกษา
ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 59.7 ประกอบอาชีพเกษตรกร
ร้อยละ 70.6 มีลักษณะเป็นครอบครัวใหญ่ที่มีบิดา
มารดา ปู่ย่าหรือตายายอาศัยอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 80.3
และผู้เลี้ยงดูหลักที่บ้านของเด็กเป็นปู่ย่า/ตายาย

พฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและ
เสริมสร้างวินัยเชิงบวกของผู้ปกครอง พบว่า หลังสิ้นสุด
การเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของ
พฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้าง
วินัยเชิงบวก เพิ่มขึ้นจากระดับต่ำเป็นระดับสูง
($\bar{X} = 130.17$, S.D. = 4.105) เมื่อเปรียบเทียบความ
แตกต่างค่าเฉลี่ย จำแนกรายด้านพบว่า ผู้ปกครอง
มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการ
และเสริมสร้างวินัยเชิงบวกด้านการสร้างสายใย
($\bar{X} = 35.76$, S.D. = 2.416) ด้านการสร้างวินัย
($\bar{X} = 31.06$, S.D. = 1.941) ด้านการสร้างเด็กเก่ง
ครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 30.36$, S.D. = 2.051) และการสร้าง
เด็กเก่งครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 30.99$, S.D. = 2.278)
สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้าง
วินัยเชิงบวกของผู้ปกครอง ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม (n = 200)

พฤติกรรมในการ ส่งเสริมพัฒนาการ	กลุ่มตัวอย่าง		t	P-value
	\bar{X}	S.D		
การสร้างสายใย				
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	24.15	2.237	22.140	
หลังสิ้นสุดโปรแกรม	35.76	2.216		.000*
การสร้างวินัย				
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	22.56	2.163	33.46	
หลังสิ้นสุดโปรแกรม	31.06	1.941		.000*
การสร้างเด็กเก่ง 1				
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	21.53	2.337	35.704	
หลังสิ้นสุดโปรแกรม	30.36	2.051		.000*
การสร้างเด็กเก่ง 2				
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	21.79	2.321	41.986	
หลังสิ้นสุดโปรแกรม	30.99	2.278		.000*
พฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวก				
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	75.42	4.244	11.793	
หลังสิ้นสุดโปรแกรม	130.17	4.105		.000*

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวก ในกลุ่มผู้ปกครองผู้เป็นบิดามารดา และในกลุ่มผู้ปกครองผู้เป็นปู่ย่า/ตายาย หลังสิ้นสุดโปรแกรม พบว่าในกลุ่มผู้ปกครองที่เป็น

บิดามารดา และในกลุ่มผู้ปกครองที่เป็นปู่ย่า/ตายาย มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวกสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (\bar{X} = 123.78 และ 122.65 ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวก จำแนกประเภทผู้ปกครอง ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม (n = 200)

พฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการ	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม		หลังสิ้นสุดโปรแกรม		t	P-value
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
พฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวก						
บิดามารดา	71.43	4.386	123.78	4.109	84.693	.000*
ปู่ย่า/ตายาย	71.41	4.323	122.65	4.072	73.068	.000*

หมายเหตุ * p-value < .05

พัฒนาการเด็ก ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของพัฒนาการเด็กภาพรวมและรายด้าน ก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มทดลองพบว่า ก่อนและหลังทดลองเด็กมีผลพัฒนาการโดยรวมผ่านเท่ากับ ร้อยละ 0.00 และ 98.00 ตามลำดับ พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่และการเคลื่อนไหว (gross motor skill) ผ่านร้อยละ 100.00 ทั้ง 2 กลุ่ม พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กและสติปัญญา

(fine motor skill) ผ่านร้อยละ 30.00 และ 98.00 ตามลำดับ พัฒนาการด้านการรับรู้และเข้าใจภาษา (receptive language) ผ่านร้อยละ 72.00 และ 98.00 ตามลำดับ ด้านการแสดงออกทางภาษา (expressive language) ผ่านร้อยละ 58.00 และ 98.00 ตามลำดับ พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม (personal and social skill) ผ่านร้อยละ 62.00 และ 98.00 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างร้อยละความแตกต่างของพัฒนาการเด็กภาพรวมและรายด้าน ก่อนและหลังการทดลอง (n = 200)

พัฒนาการ	กลุ่มตัวอย่าง	ผ่าน (ร้อยละ)
พัฒนาการโดยรวม	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	0
	หลังสิ้นสุดโปรแกรม	98
พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่และการเคลื่อนไหว (gross motor skill)	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	100
	หลังสิ้นสุดโปรแกรม	100
พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กและสติปัญญา (fine motor skill)	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	30
	หลังสิ้นสุดโปรแกรม	98

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างร้อยละความแตกต่างของพัฒนาการเด็กภาพรวมและรายด้าน ก่อนและหลังการทดลอง (n = 200) (ต่อ)

พัฒนาการ	กลุ่มตัวอย่าง	ผ่าน (ร้อยละ)
พัฒนาการด้านการรับรู้และเข้าใจภาษา (receptive language)	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	72
	หลังสิ้นสุดโปรแกรม	98
พัฒนาการด้านการแสดงออกทางภาษา (expressive language)	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	58
	หลังสิ้นสุดโปรแกรม	98
พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม (personal and social skill)	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	62
	หลังสิ้นสุดโปรแกรม	98

พัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร พบว่า หลังสิ้นสุดการเข้าร่วมโปรแกรมเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยของความด้านการคิดเชิงบริหารเพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 59.24$, S.D. = 1.146) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยจำแนกรายด้านพบว่า เด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยของพัฒนาการการคิดเชิงบริหารด้านการหยุดการยับยั้ง ($\bar{X} = 61.24$, S.D. = 1.126) ด้านการเปลี่ยนความคิด ($\bar{X} = 17.27$, S.D. = 1.216) ด้านควบคุมอารมณ์ ($\bar{X} = 59.24$, S.D. = 1.246) ด้านความจำขณะทำงาน ($\bar{X} = 61.35$, S.D. = 1.169) และด้านวางแผน จัดระบบ ดำเนินการ ($\bar{X} = 57.41$, S.D. = 1.127) เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม (n = 200)

พัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร	กลุ่มตัวอย่าง		t	P-value
	\bar{X}	S.D		
พัฒนาการโดยรวม				
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	54.19	1.038	32.619	.010*
หลังสิ้นสุดโปรแกรม	59.24	1.146		
ด้านการหยุด การยับยั้ง (Inhibitory Control)				
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	53.36	1.138	31.578	.010*
หลังสิ้นสุดโปรแกรม	61.24	1.126		
ด้านการเปลี่ยนความคิด (Shift/Cognitibe Flexibility)				
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	54.19	1.128	32.419	.010*
หลังสิ้นสุดโปรแกรม	57.27	1.216		

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย
ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม (n = 200) (ต่อ)

พัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร	กลุ่มตัวอย่าง		t	P-value
	\bar{X}	S.D		
ด้านควบคุมอารมณ์ (Emotional Control)				
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	55.19	1.254	31.783	.010*
หลังสิ้นสุดโปรแกรม	59.24	1.246		.000*
ด้านความจำขณะทำงาน (Working Memory)				
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	56.23	1.173	35.856	.010*
หลังสิ้นสุดโปรแกรม	61.35	1.169		.000*
ด้านวางแผน จัดระบบดำเนินการ (Planning/Organizing)				
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	53.19	1.118	33.759	.010*
หลังสิ้นสุดโปรแกรม	57.41	1.127		.000*

หมายเหตุ * p-value < 0.05

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร ในเด็กที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และในเด็กที่อาศัยอยู่กับปู่ย่า/ตายาย หลังสิ้นสุดโปรแกรม พบว่า เด็กที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และเด็กที่อาศัยอยู่กับปู่ย่า/ตายาย

มีค่าเฉลี่ยของความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ($\bar{X} = 66.78$, S.D. = 1.109 และ $\bar{X} = 60.65$, S.D. = 1.072) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร จำแนกประเภทผู้ปกครอง ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม (n = 200)

พัฒนาการด้าน การคิดเชิงบริหาร	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม		หลังสิ้นสุดโปรแกรม		t	P-value
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
บิดามารดา	59.43	1.386	66.78	1.109	39.593	.000*
ปู่ย่า/ตายาย	54.41	1.323	60.65	1.072	38.068	.000*

หมายเหตุ * p-value < .05

ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย พบว่าหลังสิ้นสุดการเข้าร่วมโปรแกรมเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยของความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 42.60$, S.D. = 1.804) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยจำแนกรายด้านพบว่า เด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยของความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ($\bar{X} = 14.25$,

S.D. = 1.045) ด้านเก่ง ($\bar{X} = 13.85$, S.D. = 0.985) และด้านสุข ($\bar{X} = 14.75$, S.D. = 1.073) เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม (n = 200)

ความฉลาดทางอารมณ์	กลุ่มตัวอย่าง		t	P-value
	\bar{X}	S.D		
ด้านดี				
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	12.79	1.038	3.527	.010*
หลังสิ้นสุดโปรแกรม	14.25	1.045		
ด้านเก่ง				
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	13.11	1.056	5.420	.010*
หลังสิ้นสุดโปรแกรม	13.85	0.985		
ด้านสุข				
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	13.25	1.165	10.198	.010*
หลังสิ้นสุดโปรแกรม	14.75	1.073		
ความฉลาดทางอารมณ์				
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	38.13	1.819	13.284	.010*
หลังสิ้นสุดโปรแกรม	50.56	1.804		

หมายเหตุ * p-value < .05

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในเด็กที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และในเด็กที่อาศัยอยู่กับปู่ย่า/ตายาย หลังสิ้นสุดโปรแกรม พบว่า เด็กที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และเด็กที่อาศัยอยู่กับปู่ย่า/ยาย

มีค่าเฉลี่ยของความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ($\bar{X} = 42.38$, S.D. = 1.780 และ $\bar{X} = 41.78$, S.D. = 1.624) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จำแนกประเภทผู้ปกครอง ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม (n=200)

ความฉลาดทางอารมณ์	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม		หลังสิ้นสุดโปรแกรม		t	P-value
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
อาศัยอยู่กับบิดามารดา	39.35	1.923	43.98	1.780	7.895	.000*
อาศัยอยู่กับปู่ย่า/ตายาย	38.78	1.904	42.75	1.624	9.718	.000*

หมายเหตุ * p-value < .05

วิจารณ์

ประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวมีส่วนร่วม ส่งผลต่อพฤติกรรมในการเสริมสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยที่สูงขึ้น ทั้งในกลุ่มผู้ปกครองที่เป็นบิดามารดา และในกลุ่มผู้ปกครองที่เป็นปู่ย่าตายาย ส่งผลต่อพัฒนาการใน 5 ด้าน ความฉลาดทางอารมณ์และพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารเด็กปฐมวัยเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้จากการปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวกโดยผู้ปกครองที่บ้านอย่างต่อเนื่อง ตามกิจกรรมโปรแกรม จำนวน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างสายใย การสร้างวินัย การสร้างเด็กเก่งครั้งที่ 1 และการสร้างเด็กเก่งครั้งที่ 2 โดยกิจกรรมในการวิจัยครั้งนี้เป็นกิจกรรมเน้นการเสริมสร้างทักษะผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับการกอด เล่า เล่น ร้อง เต้น วาด สร้างสมาธิ จนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวก โดยทั้งนี้สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ว่า การพัฒนาผู้ปกครองไม่ว่าจะเป็นในกลุ่มผู้ปกครองที่เป็นบิดามารดา หรือปู่ ย่า ตา ยาย ให้มีทักษะในการส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวกและในเด็กปฐมวัยที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และเน้นการมีส่วนร่วมส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวกอย่างต่อเนื่องและปฏิบัติเป็นประจำได้ที่บ้านในด้านการสร้างสายใย ด้านการสร้างวินัย และการสร้างเด็กเก่ง เช่นเดียวกับการวิจัยของจุฬาลักษณ์ ยะวิญญาญ และคณะ⁶ ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอบัว จังหวัดน่าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้และทักษะในการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ทั้งในกลุ่มพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายและ

ผู้ปกครอง โดยมุ่งเน้นให้ตระหนักถึงความสำคัญและเข้าใจบทบาทของตนเองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยเฉพาะผู้ปกครองต้องมีการปฏิบัติ กอด เล่า เล่น ร้อง เต้น วาด สร้างสมาธิ จนกลายเป็นพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการ นอกจากนี้ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการกำกับติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รวมถึงการศึกษาของ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร และพัชราภรณ์ พุทธิกุล⁷ ได้วิเคราะห์สถานการณ์ของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยโดยผู้ปกครองที่ไม่ใช่พ่อแม่และนวัตกรรมเสริมสร้างความผูกพันในครอบครัว อธิบายว่า การพัฒนาความผูกพันโดยการให้ความรักความเอาใจใส่เสมอต้นเสมอปลาย ไม่ว่าจะในด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา การปรับตัวระหว่างเด็กและผู้ดูแลหลัก เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย การหมั่นคอยติดตามสิ่งที่เด็กสื่อสาร พร้อมทั้งตอบสนองความต้องการ รวมถึงการสนทนากับเด็กด้วยภาษากาย เป็นองค์ประกอบหลักของการผูกสายสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ดูแลหลัก ซึ่งจะส่งผลบวกต่อการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กต่อไป เมื่อผู้ปกครองมีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวกอย่างต่อเนื่องและปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอ จากการปฏิบัติกอด เล่า เล่น ร้อง เต้น วาด สร้างสมาธิ ส่งผลให้พัฒนาการและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้จากกิจกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติและจากการติดตามพฤติกรรม ได้สังเกตตรวจเช็คพัฒนาการของเด็กเป็นประจำ ได้เสริมสร้างความความรักความอบอุ่น และความผูกพันระหว่างกัน จนเกิดการพัฒนาเป็นคุณภาพของความผูกพันระหว่างเด็กและผู้เลี้ยงดู ซึ่งคุณภาพความผูกพันที่ดีในช่วงวัยนี้ ส่งผลให้เด็กเกิดความมั่นคงทางจิตใจ มีพัฒนาการทางภาษารวดเร็ว ทำให้เด็กกล้าแสดงออก ทำให้เกิดรู้สึกที่ดีกับตัวเอง และมี

แนวคิดเกี่ยวกับตัวเองที่ดี เป็นพื้นฐานที่สำคัญในพัฒนาการลำดับต่อไป รวมทั้งพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร ซึ่งเป็นพัฒนาการขั้นสูงสุดของสมอง นอกจากนี้การที่เด็กได้ลงมือทำ ได้เผชิญสถานการณ์ต่างๆ ได้โต้ตอบตั้งคำถามชวนเด็กคิด กระตุ้นต่อยอดความคิดของเด็ก ได้พูดคุยสื่อสารระหว่างกัน จากวิธีเล่นหรือการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในรูปแบบต่างๆ ผ่านกิจกรรมโปรแกรมอธิบายได้ว่าเป็นการส่งเสริมประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการโดยรวมทุกด้านแล้วยังเป็นพื้นฐานของการฝึกความจำเพื่อใช้งาน การคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ ทำให้เด็กค้นพบความสามารถของตนเองและเมื่อทำซ้ำๆทำให้เด็กเกิดความมั่นใจ ทำให้มีความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว นอกจากนั้นได้ฝึกการแก้ปัญหาจากการเล่น เป็นการพัฒนาด้านปัญญาควบคู่ไปกับพัฒนาการทางด้านสังคมเพราะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การสร้างวินัยเชิงบวก โดยการปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ปกครอง การตอบสนองต่อพฤติกรรมเด็กที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ ใช้ในการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กๆ เพื่อสอน แนะนำ และปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยยังรักษาสัมพันธภาพระหว่างกันให้เป็นไปในทางบวก ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญต่อพฤติกรรมและการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพของเด็ก งานวิจัยจำนวนมากยืนยันว่า หากเด็กรู้สึกว่าคุณเป็นที่รักของพ่อแม่ของครู ของผู้ใหญ่ที่อยู่รอบตัวเขา เด็กจะพัฒนาเรียนรู้ ใฝ่หาความพยายามและความตั้งใจในการทำสิ่งต่างๆ ได้ดีที่สุดในชีวิต และเป็นการฝึกให้เด็กได้ใช้ทักษะสมอง EF ในการกำกับควบคุมตนเอง ให้ได้คิดก่อนทำ คุณอารมณ์ได้ รู้จักหยุดตนเอง เพื่อฟังคนอื่น รู้สติและหาทางจัดการกับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. ข้อมูลพัฒนาการเด็กปฐมวัย. 2558. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 9 พ.ย. 2561. แหล่งข้อมูล <http://www.anamai.moph.go.th>.
2. กรมสุขภาพจิต. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็ก 3 - 5 ปี (ฉบับย่อ). 2008. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 9 พ.ย. 2561, แหล่งข้อมูล <http://www.mhc10.go.th/download/35.pdf>
3. นพวรรณ ศรีวงศ์พานิช. คู่มือพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กปฐมวัย สำหรับพ่อแม่ผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2557.
4. จินตนา พัฒนพงศ์ธร และคณะ. รายงานการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2560. นนทบุรี: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย; 2561.
5. อติศรีสุตา เพ็องฟู, วีระศักดิ์ ชลไชยะ และคณะ. ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก เล่ม 4. กรุงเทพฯ: บริษัท พี. เอ.ลิฟวิ่ง จำกัด; 2561.
6. จุฬาลักษณ์ ยะวิญชาญ, วิชาภรณ์ คันทะมูล และระบอบ เนตรทิพย์. ประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวมีส่วนร่วม อำเภอปัว จังหวัดน่าน. วารสารวิชาการสุขภาพภาคเหนือ 2562; 6(1) เดือนมกราคม - มิถุนายน 2562.
7. อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร และพัชราภรณ์ พุทธิกุล. การวิเคราะห์สถานการณ์ของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยโดยผู้ปกครองที่ไม่ใช่พ่อแม่และการนำเสนอนวัตกรรมเสริมสร้างความผูกพันในครอบครัว. วารสารครุศาสตร์ 2560; 45(3): 188-205.
8. สุภาวดี หาญเมธี, ธิดา พิทักษ์สินสุข และภาวนา อร่ามฤทธิ์. คู่มือพัฒนาทักษะ EF Executive Functions สำหรับครูปฐมวัย. โรงพิมพ์บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน); 2559.

9. สถาบันพัฒนาการเด็กกราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. โปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวก โดยครอบครัวมีส่วนร่วม. 2561. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 9 ส.ค. 2564, แหล่งข้อมูล https://www.dmh.go.th/bp/files/model_kid.pdf
10. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. สิ่งเล็กๆ ที่สร้างลูก. 2562. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 3 ส.ค. 2564, แหล่งข้อมูล http://resource.thaihealth.or.th/system/files/documents/khuumuue_singelkthiisraangluuk_final.pdf
11. ธนิศรา นามบุญเรือง, ลัดดา ดีอันกอง, ธิโสภิญ ทองไทย และกัญญาภัทร คำโสม. การศึกษาทักษะด้านการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยในเขตสุขภาพที่ 7. 2564. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 13 ส.ค. 2564, แหล่งข้อมูล <https://academic14th.anamai.moph.go.th/th>
12. ปิยวลี ชนเศรษฐกร และ ปนัดดา ชนเศรษฐกร. จาก สถาบัน 101 เอ็ดดูแคร์ เซ็นเตอร์. 2564. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 3 ส.ค. 2564, แหล่งข้อมูล <http://www.rlg-ef.com>
13. นवलจันทร์ จุฑาทักษ์ดีกุล และอรพินท์ เลิศอวีศดาตระกูล. คู่มือครูเรื่อง “การประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย”. ศูนย์วิจัยประสาทวิทยา สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล, มหาวิทยาลัยมหิดล; 2563.